

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 26.1.2026
COM(2026) 37 final

**RAPPORT TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW U LILL-
KUNSILL**

**dwar l-operat tal-mudell il-ġdid ta' implimentazzjoni mill-Istati Membri u l-
kontribuzzjoni tal-Pjanijiet Strategici tal-PAK tal-Istati Membri biex jintlahqu l-
impenji tal-Unjoni relatati mal-ambjent u mal-klima**

{SWD(2026) 19 final}

INTRODUZZJONI

Sa mill-introduzzjoni tagħha, il-politika agrikola komuni (PAK) evolviet b'mod sinifikanti, b'tali mod li tindirizza l-htigijiet emergenti u taġġusta l-modalitajiet tagħha. **Il-mudell ta' implimentazzjoni l-ġdid għall-PAK 2023–2027 ċaqtaq l-enfasi mill-konformità mar-regoli dettaljati tal-UE għal politika bbażata fuq il-prestazzjoni xprunata mill-objettivi.** L-għan huwa li jinkisbu riżultati tangibbli u jintlaħqu l-objettivi komuni, filwaqt li l-Istati Membri jinghataw aktar flessibbiltà biex jiddeċiedu dwar id-dettalji tal-politika.

Dan il-mudell huwa msejjes fuq (i) għodda ta' ppjanar unika – pjan strateġiku tal-PAK għal kull Stat Membru¹ – li għall-ewwel darba tintegra l-istrumenti taż-żewġ fondi tal-PAK fi strateġiji tal-intervent komuni; (ii) parteċipazzjoni akbar tal-partijiet ikkonċernati; u (iii) enfasi fuq il-prestazzjoni, bl-istabbiliment ta' qafas ta' prestazzjoni komuni u l-proċess ta' rieżami tal-prestazzjoni. Dan l-approċċ ġie introdott biex tittejjeb il-koerenza u tiżdied l-effettività tal-interventi tal-PAK, filwaqt li jindirizza htigijiet nazzjonali speċifiċi u diversi fil-kontribuzzjoni għall-kisba tal-objettivi komuni tal-PAK tal-UE. Il-mudell ta' implimentazzjoni ġdid jinvolti wkoll approċċ ġdid għall-assigurazzjoni meta l-awdit i jffokaw fuq it-tfassil u fuq il-funzjonament tas-sistemi ta' governanza tal-Istati Membri minflok fuq l-awditjar ta' benefiċjarji individwali.

Dan il-mudell ta' implimentazzjoni diġà ġie soġġett għal diversi aġġustamenti u simplifikazzjonijiet ibbażati fuq il-feedback tal-partijiet ikkonċernati u t-talbiet tal-Istati Membri wara sentejn ta' implimentazzjoni. L-informazzjoni intuittiva minn din l-implimentazzjoni ggwidat ukoll il-proposta għall-perjodu futur tal-2028-2034.

Dan ir-rapport iwieġeb għat-talba tal-koleġiżlaturi (l-Artikolu 141(3) tar-Regolament (UE) 2021/2115 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill²) li tiġi ppreżentata informazzjoni dwar l-operat tal-mudell ta' implimentazzjoni l-ġdid u l-ewwel valutazzjoni tal-kontribuzzjoni tal-interventi ppjanati fit-28 pjan strateġiku tal-PAK għall-kisba tal-objettivi ambjentali u klimatiċi tal-UE.

I. OPERAT TAL-MUDELL TA' IMPLIMENTAZZJONI L-ĠDID MILL-ISTATI MEMBRI

A. Tfassil strateġiku u bbażat aktar fuq l-evidenza tal-pjanijiet tal-PAK

Il-Kummissjoni għamlet proposta għal PAK riformata fl-2018 f'konformità mal-Qafas Finanzjarju Pluriennali 2021-2027. Wara negozjati bejn il-koleġiżlaturi tal-UE, kien biss fl-2021 li ġew adottati r-regolamenti tal-PAK, u dawn bdew jithaddmu mill-1 ta' Jannar 2023.

¹ Hlief għall-Belġju.

² Ir-Regolament (UE) 2021/2115 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-2 ta' Diċembru 2021 li jistabbilixxi regoli dwar l-appoġġ għall-pjanijiet strateġiċi li għandhom jiffasslu mill-Istati Membri skont il-Politika Agrikola Komuni (Pjanijiet Strateġiċi tal-PAK) u ffinanzjati mill-Fond Agrikolu Ewropew ta' Garanzija (FAEG) u mill-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali (FAEŻR) u li jhassar ir-Regolamenti (UE) Nru 1305/2013 u (UE) Nru 1307/2013 (ĠU L 435, 6.12.2021, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

Biex tgħin lill-Istati Membri jhejju u jfasslu l-pjanijiet tal-PAK tagħhom, il-Kummissjoni nediet djalogu strutturat fl-2020, bi skambji dwar l-istatus tal-agrikoltura u taż-żoni rurali f'kull Stat Membru, u f'Diċembru 2020 ippubblikat rakkomandazzjonijiet speċifiċi³.

Biex ifasslu l-interventi tagħhom, l-Istati Membri kienu meħtieġa jipproduċu valutazzjoni bir-reqqa tal-htigijiet, ibbażata fuq analiżi tal-aspetti b'saħħithom, tad-dgħufijiet, tal-opportunitajiet u tat-theddid (SWOT, Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats) tat-territorju u tas-settur agroalimentari tagħhom, u jiżviluppaw logika ta' intervent preċiża. Il-valutazzjoni kienet meħtieġa li tkun eżawrjenti, billi tivvaluta jekk il-htigijiet jiġux indirizzati permezz tal-pjanijiet tal-PAK jew għodod tal-UE jew nazzjonali oħrajn meqjusin bħala aktar adegwati għall-użu tagħhom.

Il-pjanijiet ġew approvati mill-Kummissjoni fit-tieni nofs tal-2022 wara t-tweġibiet formali għall-ittri ta' osservazzjoni mill-Kummissjoni bħala tweġiba għal kull pjan sottomess.

1- Governanza ġdida

L-ippjanar strateġiku wassal għal riorganizzazzjonijiet u għal metodi ta' hidma godda fl-amministrazzjonijiet tal-Istati Membri. Pjan uniku li jkopri l-interventi kollha kien jirrikjedi kollaborazzjoni akbar bejn id-dipartimenti inkarigati mill-pagamenti diretti, mill-iżvilupp rurali u mill-appoġġ settorjali, iżda wkoll koordinazzjoni akbar bejn il-ministeri/id-dipartimenti reġjonali u nazzjonali. L-Istati Membri bi Prattiki tax-xogħol kollaborattivi bejn l-amministrazzjonijiet, b'responsabbiltajiet stabbiliti b'mod ċar u b'kanali ta' skambju effiċjenti setgħu jadattaw aktar malajr għal dan il-mudell ta' implimentazzjoni l-ġdid. Madankollu, xi Stati Membri b'divizjoni speċifika ta' kompetenzi nazzjonali u reġjonali ltaqgħu ma' xi diffikultajiet.

Id-dinamika tvarja ħafna bejn l-Istati Membri, iżda l-mudell ta' implimentazzjoni l-ġdid introduċa governanza aħjar tal-PAK b'dispożizzjonijiet legali espliciti dwar ir-rwol tas-sħubija. L-involvement meħtieġ tal-partijiet ikkonċernati fit-tfassil u fl-implimentazzjoni tal-pjanijiet wassal għal allinjament aħjar mal-htigijiet tal-Istati Membri. Madankollu, filwaqt li kien possibbli li jingħata kontribut reġjonali/territorjali fil-pjanijiet, xi reġjuni hassew li kienu involuti anqas fit-tfassil tal-pjanijiet u esperjenzaw xi dewmien fil-kontribut minhabba l-koordinazzjoni nazzjonali. Diversi awtoritajiet ta' ġestjoni u partijiet ikkonċernati identifikaw ukoll it-tul tal-pjanijiet (spiss diversi eluf ta' paġni) bħala problema.

2- Tfassil ibbażat fuq valutazzjoni tal-htigijiet u għażliet ta' ppjanar differenti

Biex ifasslu l-pjanijiet tagħhom, l-Istati Membri użaw l-analiżi SWOT, konsultazzjonijiet ta' sħubija, ir-rakkomandazzjonijiet tal-Kummissjoni u l-ittri ta' osservazzjoni. Dawn enfasizzaw li filwaqt li l-analiżi u l-identifikazzjoni tal-htigijiet seħħew f'kundizzjonijiet tajbin, l-adozzjoni tardiva tal-leġiżlazzjoni tal-UE naqqset iż-żmien iddedikat għall-irfinar tat-tfassil u tal-ippjanar tal-interventi u għall-innovazzjoni. L-anticipazzjoni fil-livell nazzjonali kienet kruċjali f'dan l-istadju.

³ Komunikazzjoni tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew u lill-Kumitat tar-Reġjuni Rakkomandazzjonijiet lill-Istati Membri fir-rigward tal-pjan strateġiku tagħhom għall-politika agrikola komuni COM/2020/846 final.

Il-pjanijiet intużaw fil-biċċa l-kbira biex jindirizzaw il-ħtiġijiet soċjoekonomiċi, ambjentali u relatati mal-klima. Għall-perjodu 2023-2027, 8 % tal-allokazzjoni tal-PAK giet ippjanata għall-iżvilupp rurali minbarra l-agrikoltura. Għall-enerġija rinnovabbli, għall-innovazzjoni, għad-digitalizzazzjoni, għall-kondiviżjoni tal-għarfien dwar il-ġestjoni tar-riskju u, sa ċertu punt, għall-miżuri ta' politika rurali, xi Stati Membri ppjanaw li jiksbu l-oġġettivi tagħhom flimkien ma' finanzjament tal-UE jew nazzjonali ieħor, li kien jirrikjedi koordinazzjoni aktar mill-qrib u żvela potenzjal għal aktar sinerġiji.

L-ippjanar tajjeb huwa l-pedament ta' mudell ibbażat fuq il-prestazzjoni, iżda wera li kien diffiċli. L-outputs annwali tal-ippjanar, l-ammonti unitarji u l-indikaturi tar-riżultati (il-miri) għas-snin finanzjarji 2023 sal-2027 kienu jirrikjedu data rilevanti, evidenza tajba mill-partijiet ikkonċernati u mill-persunal tal-esperjenza. L-Istati Membri adottaw strateġiji differenti, b'xi programmazzjoni fuq livell granulari għoli (eż., bosta ammonti unitarji u outputs stabbiliti fil-livell ta' kull subintervent), filwaqt li oħrajn għażlu anqas granularità (eż., fil-livell ta' kull intervent). Pereżempju, fit-28 pjan tal-PAK huma ppjanati 1 913-il intervent u 10 754 subintervent. It-tipi l-aktar diversifikati ta' intervent huma interventi ambjentali u klimatiki (5 282 subintervent) fl-ambitu tal-iżvilupp rurali u tal-investimenti (2 172).

3- Il-valutazzjoni tal-pjanijiet kienet tirrikjedi approċċ komprensiv

Il-valutazzjoni tal-Kummissjoni qieset jekk il-pjanijiet sottomessi kinux konsistenti mar-rekwiżiti tal-leġiżlazzjoni tal-UE u kinux jikkontribwixxu għall-kisba tal-10 oġġettivi speċifiċi tal-PAK. Inġhat attenzjoni għall-kontribuzzjoni tal-istrateġija ta' intervent ippjanat għall-kisba tal-oġġettivi ambjentali u dawk relatati mal-klima, inkluż ċerti miri tal-Patt Ekoloġiku tal-UE, u l-koerenza tagħhom magħhom, u l-kontribuzzjoni għall-leġiżlazzjoni ambjentali u klimatika tal-UE⁴, bl-ebda rigress meta mqabbel mal-perjodu 2014-2022⁵.

L-ambizzjoni tal-PAK hija riflessa fil-miri stabbiliti fil-livell tal-indikatur tar-riżultati li għandhom jintlaḥqu permezz tal-interventi appoġġati. Hija riflessa wkoll fir-rekwiżiti dettaljati u fil-kundizzjonijiet ta' elegibbiltà ta' dawk l-interventi. Biex tappoġġa l-valutazzjoni oġġettiva tal-pjanijiet, minn perspettiva ambjentali u relatata mal-klima, matriċi żviluppata miċ-Ċentru Kongunt tar-Riċerka pprovdiet evidenza dwar ir-rabta bejn il-prattiki u l-oġġettivi tal-biedja⁶.

Il-valutazzjoni oġġettiva tal-adegwatezza tal-istrateġija ta' intervent u l-livelli fil-mira ta' kull pjan fid-dawl tal-ħtiġijiet nazzjonali u tal-oġġettivi identifikati mill-Istat Membru kienet proċess kumpless, b'mod partikolari minhabba (i) is-sitwazzjonijiet u l-prioritajiet differenti fl-Istati Membri; (ii) il-livelli ta' ppjanar differenti; (iii) ir-rabtiet kumplessi bejn l-interventi u l-miri; (iv) il-miri espressi f'unità differenti għall-oġġettivi (eż., schem ta' erja kontra bidla fl-ekwivalenti ta' CO₂); u (v) il-leġiżlazzjoni nazzjonali jew għodod oħra minbarra l-PAK li jikkontribwixxu għall-kisba ta' dawn l-oġġettivi.

B. L-implimentazzjoni tal-pjanijiet tinsab fit-triq it-tajba

⁴ Elenkata fl-Anness XIII tar-Regolament (UE) 2021/2115.

⁵ L-Artikolu 105 tar-Regolament (UE) 2021/2155.

⁶ Ara r-referenzi 1, 2 u 9 fid-Dokument ta' Hidma tal-Persunal li jakkumpanja r-rapport. Ir-referenzi, kif ukoll data addizzjonali, jistgħu jinstabu fid-Dokument ta' Hidma tal-Persunal li jakkumpajna lil dan ir-rapport.

Wara li giet adottata l-leġiżlazzjoni sekondarja tal-Unjoni fi tmiem l-2022, l-Istati Membri temmew il-qafas nazzjonali tagħhom ta' implimentazzjoni tal-PAK (il-leġiżlazzjoni, il-proċessi ta' applikazzjoni, is-sistemi tal-IT). L-amministrazzjonijiet kellhom volum ta' xogħol konsiderevoli, speċjalment billi l-implimentazzjoni tal-programmi ta' żvilupp rurali 2014-2022 qed tkompli b'mod parallel għal 3 snin oħra (sa tmiem l-2025). Fil-prattika, din wasslet għal problemi fil-kapaċità u għal pressjoni kbira taż-żmien fuq l-iżvilupp ta' għodod tal-IT u fuq it-tnejn ta' sejhiet għal proġetti u, xi drabi, għal dewmien u għal komunikazzjoni tardiva mal-benefiċjarji, li affettwat l-adozzjoni u l-perċezzjoni mill-bdiewa.

Ir-rapporti annwali dwar il-prestazzjoni, l-għodda ta' rapportar ewlenija tal-mudell ta' implimentazzjoni l-gdid, għandhom żewġ partijiet: waħda, kwalitattiva, tippreżenta l-progress li sar fil-pjanijiet ta' implimentazzjoni, filwaqt li l-oħra, kwantitattiva, tipprovdi indikaturi tal-prestazzjoni u ġustifikazzjonijiet għal devjazzjonijiet mill-valuri tal-oġettivi intermedji tal-indikaturi tar-riżultati.

Minhabba l-iskeda ta' żmien tal-implimentazzjoni tal-interventi, ir-rapport dwar il-prestazzjoni għas-sena finanzjarja 2024 sottomess fi Frar 2025 kien l-ewwel rapport li kien fih data dwar l-indikaturi tar-riżultati kollha u l-biċċa l-kbira tal-interventi ppjanati. Fl-ambitu tal-mudell ta' implimentazzjoni l-gdid, għall-ewwel darba, l-Istati Membri ppjanaw outputs u riżultati annwali relatati mal-appoġġ għall-introjt, mal-iżvilupp rurali u mal-interventi settorjali.

1- Ippjanar tajjeb ta' interventi bbażati fuq l-erja

It-tqabbil tal-ippjanar u tat-twertiq jagħmilha possibbli li jiġu vvalutati l-progress fl-implimentazzjoni tal-pjanijiet u d-diffikultajiet iffaċċjati.

- L-appoġġ bażiku għall-introjt huwa l-intervent bl-adozzjoni mill-bdiewa li huwa l-eqreb tal-ippjanar fil-livell tal-UE (100 %) iżda wkoll f'kull pian.
- L-adozzjoni tal-appoġġ ridistributtiv għall-introjt tikkorrispondi għal 98 % tal-valur ippjanat tal-UE, b'xi varjazzjonijiet bejn il-pjanijiet.
- Madankollu, l-appoġġ akkoppjat għall-introjt u l-pagament supplimentari għall-bdiewa żgħażaġh kienu aktar diffiċli biex jiġu ppjanati.
- Bħala strument li għadu kif ġie introdott, l-adozzjoni tal-ekoskemi ġeneralment giet sottovalutata, peress li dawn ikopru erja 10 % akbar minn dik ippjanata fil-livell tal-UE, b'varjazzjonijiet sinifikanti bejn il-pjanijiet.

Fil-livell tal-UE, l-adozzjoni tal-appoġġ ibbażat fuq l-erja tal-iżvilupp rurali laqgħet bejn 87 % u 91 % tal-erja ppjanata. Il-proġetti ta' investiment, ta' appoġġ għall-installazzjoni, u ta' taħriġ jew ta' kooperazzjoni normalment jibdw bil-mod fl-ewwel snin tal-perjodu ta' programmazzjoni, speċjalment jekk l-interventi l-godda jikkoinċidu ma' miżuri simili mill-perjodu ta' programmazzjoni preċedenti. B'mod ġenerali, in-nefqa f'dawn l-oqsma kienet aktar baxxa minn kif kien antiċipat, hlief għal investimenti fuq il-farm li ma jiġġenerawx id-dhul.

2- Diffikultajiet tal-ammonti unitarji ta' intervent tal-ippjanar

L-Istati Membri jistgħu jaġġustaw il-pagament għall-benefiċjarju abbażi tal-adozzjoni ta' intervent (fi hdan medda), minhabba d-diffikultà tal-antiċipazzjoni tal-adozzjoni u l-htieġa li l-pakketti finanzjarji jiġu ġestiti aħjar. Nofs l-ekoskemi biss tħallsu bl-ammont ta' referenza unitarju (± 10 %). L-appoġġ akkoppjat kien ġeneralment aktar ippremjat milli

ppjanat, u kien hemm adoazzjoni aktar baxxa minn kif antiċipat. L-irfinar tal-ghajnuna għall-investiment kien diffiċli peress li 23 % tas-subinterventi biss thallsu bl-ammont ta' referenza medju (± 10 %). Id-diskrepanzi osservati kienu fil-biċċa l-kbira minhabba bidliet fil-kuntest ekonomiku u ġeopolitiku mit-thejjija tal-pjanijiet jew akkuratezza baxxa tal-istimi tal-adozzjoni.

3- Diskontinwità tal-approvazzjoni tal-prestazzjoni

L-oġġettiv tal-eżerċizzju tal-approvazzjoni annwali tal-prestazzjoni kien li jiġi vverifikat li n-nefqa ddikjarata kollha kellha output korrispondenti. Dan ġie vverifikat permezz tat-tqabbil għal kull intervent tal-ammont unitarju realizzat ikkalkolat abbażi tar-rapport annwali dwar il-prestazzjoni mal-ammont unitarju ppjanat (massimu) fil-pjan. Wara sentejn ta' implimentazzjoni, sar evidenti li l-piż amministrattiv tal-eżerċizzju tal-approvazzjoni annwali tal-prestazzjoni, b'mod partikolari l-htieġa li tiġi ġġustifikata kull devjazzjoni tal-ammont unitarju, ma kienx proporzjonat mal-assigurazzjoni addizzjonali dwar in-nefqa tal-PAK ipprovduta. Għalhekk, id-diskontinwazzjoni tagħha ġie propost fil-pakkett ta' simplifikazzjoni tal-PAK tal-2025⁷, mingħajr ma ġiet affettwata l-kapaċità tal-Unjoni li tiżgura superviżjoni u aċċertament baġitarji effettivi.

4- Xi devjazzjonijiet mill-oġġettivi intermedji minhabba l-bidu tal-implimentazzjoni iżda sa issa l-ebda azzjoni korrettiva mehtieġa

Abbażi tar-rapport dwar il-prestazzjoni tal-2024, fl-2025 il-Kummissjoni wettqet l-ewwel rieżami tal-prestazzjoni biennali⁸, filwaqt li qieset medda ta' 22 indikatur tar-riżultati. **Ir-rapporti dwar il-prestazzjoni kollha wrew devjazzjonijiet ta' aktar minn 35 % għal indikatur tar-riżultati wiehed jew aktar.** Dawn kienu fil-biċċa l-kbira marbuta ma' interventi għall-iżvilupp rurali: l-għarfien u l-innovazzjoni, l-investimenti fil-modernizzazzjoni tal-farms, organizzazzjoni aħjar tal-ktajjen tal-provvista u art afforestata. Il-ġustifikazzjonijiet tal-Istati Membri prinċipalment kienu marbuta ma' dewmien fl-istabbiliment tal-qafas il-ġdid u mal-użu tal-pakketti finanzjarji li kien fadal tal-programmi tal-iżvilupp rurali 2014-2022 li kienu jiffinanzjaw miżuri simili. Skont l-Istati Membri, il-biċċa l-kbira ta' dawn id-diffikultajiet se jiġu indirizzati fit-terminu medju u ma għandux ikollhom impatt fuq il-miri finali.

Id-devjazzjonijiet ġew diskussi ma' kull Stat Membru waqt il-laqgħa ta' rieżami annwali individwali tagħhom. Peress li l-ġustifikazzjonijiet ippreżentati u l-azzjonijiet ta' rimedju previsti deheru biżżejjed biex jiġu indirizzati, ma ntalab l-ebda pian ta' azzjoni mill-Kummissjoni. Jista' jkun mistenni li d-dewmien, u l-lakuni li jirriżultaw bejn il-valuri attwali u dawk ppjanati, jistgħu jiġu rkuprati fis-snin li ġejjin. Is-sitwazzjoni se terġa' tiġi rrieżaminata fir-rapporti dwar il-prestazzjoni tal-2025.

⁷ Il-Proposta għal Regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill li jemenda r-Regolament (UE) 2021/2115 fir-rigward tas-sistema tal-kundizzjonalità, it-tipi ta' intervent fil-forma ta' pagament dirett, it-tipi ta' intervent f'ċerti setturi u tal-iżvilupp rurali, u r-rapporti annwali tal-prestazzjoni u r-Regolament (UE) 2021/2116 fir-rigward tal-governanza tad-data u l-interoperabbiltà, is-sospensjonijiet tal-pagamenti, l-approvazzjoni annwali tal-prestazzjoni, u l-kontrolli u l-penali, COM/2025/236 final.

⁸ Kull sentejn, il-Kummissjoni tivverifika li l-valuri tal-miri ppjanati (l-oġġettivi intermedji) se jridu direzzjoni tal-valuri ppjanati tal-indikaturi tar-riżultati. Devjazzjoni ta' aktar minn 35 % fl-ewwel sena, u ta' 25 % aktar tard, għandha tiġi ġġustifikata. Jistgħu jintalbu azzjonijiet korrettivi mill-Kummissjoni jekk il-ġustifikazzjonijiet ipprovduti ma jkunux konvinċenti biżżejjed.

5- Adattament tal-pakketti finanzjarji ppjanati għall-adozzjoni attwali

L-Istati Membri għandhom il-possibbiltà li jallokaw mill-ġdid l-ammonti mhux minfuqin minn intervent wieħed għal intervent ieħor taħt ċerti kundizzjonijiet. Fis-sena finanzjarja 2024, użaw din il-possibbiltà b'mod partikolari għal pagamenti diretti. L-ekoskema kienet kunċett ġdid u xi Stati Membri kellhom diffikultajiet biex jonfqu l-ammonti ppjanati tagħhom. Minbarra dan, l-ekoskema hija intervent ibbaġitjat delimitat u l-marġni għat-tpaċija tal-ammonti kontra dawk għal interventi oħrajn baqa' limitat. L-ekoskemi li kellhom prestazzjoni aġar minn dik mistennija ġew irrieżaminati jew irreklamati aħjar lill-benefiċjarji potenzjali. L-istat kurrenti tan-nefqa għall-2025 juri sitwazzjoni ferm imtejba b'sovrażekuzzjoni sinifikanti għall-ekoskemi. Il-pagament ridistributtiv u l-komplement għall-bdiewa żgħażaġh saru d-destinazzjoni għal xi wħud mill-ammonti mhux minfuqin. L-appoġġ bażiku għall-introjt għe eżegwit tajjeb meta mqabbel mal-perjodu ta' programmazzjoni preċedenti.

6- Il-pjanijiet tal-PAK huma dokumenti hajjin

L-emendi tal-pjanijiet huma karatteristika neċessarja ta' kwalunkwe proċess ta' programmazzjoni, peress li jipprovdu l-flessibbiltà meħtieġa biex jiġu indirizzati d-diffikultajiet iffaċċjati fil-prattika u l-htigijiet emergenti.

Sa Settembru 2025, intalbu 93 emenda mill-Istati Membri. Il-pjanijiet kollha ġew emendati bejn 2 u 5 darbiet mill-adozzjoni tagħhom sa Settembru 2025. Il-bidliet jirriflettu ċirkostanzi ekonomiċi li qed jinbidlu, il-htieġa li l-interventi jsiru aktar attraenti, jew il-htieġa ta' simplifikazzjoni. Permezz tal-emendi, 34 % tal-miri nbidlu, b'varjazzjonijiet sinifikanti bejn il-pjanijiet. Il-miri ħafna drabi ziedu t-thassib dwar l-oġettivi soċjali minhabba l-htieġa li jiġu allinjati mal-istrategiji LEADER⁹ inkwistjoni wara l-approvazzjoni tal-pjanijiet. B'mod ġenerali, il-modifiki kienu bilanċjati bejn iż-żidiet fil-miri u t-tnaqqis fil-miri, inkluż għal miri ta' arkitettura ekoloġika. Fil-valutazzjoni tagħha tal-emendi, il-Kummissjoni żgurat il-konsistenza, kif ukoll iż-żamma ta' kundizzjonijiet ekwi, filwaqt li qieset sfidi nazzjonali speċifiċi.

Fl-2025, il-Kummissjoni pproponiet li jiġi ssimplifikat ulterjorment il-proċess tal-emendar tal-pjanijiet billi t-talbiet għal emenda formali jiġu limitati għal bidliet strateġiċi biss, li jagħmilha possibbli li l-pjanijiet jiġu emendati aktar malajr. Il-proposta msejja Omnibus 3¹⁰ ġiet adottata u se tapplika fl-2026.

7- Mudell ta' assigurazzjoni ġdid u l-prinċipju ta' awditu uniku

Fl-ambitu tal-mudell ta' implimentazzjoni ġdid, l-assigurazzjoni hija bbażata fuq il-funzjonament xieraq tas-sistemi ta' governanza tal-Istati Membri. L-eleġibbiltà tan-nefqa tiġi żgurata mill-aġenziji tal-pagamenti u tiġi vverifikata annwalment mill-korpi taċ-ċertifikazzjoni. Il-korpi taċ-ċertifikazzjoni jipprovdu opinjonijiet dwar il-kontijiet annwali, dwar l-effettività tas-sistemi ta' governanza, u dwar l-affidabbiltà tar-rapportar dwar il-prestazzjoni. Il-Kummissjoni twettaq awditi bbażati fuq ir-riskju

⁹ LEADER: Rabtiet bejn l-attivitajiet jew l-azzjonijiet għall-iżvilupp tal-ekonomija rurali

¹⁰ Ir-Regolament (UE) 2025/2649 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-19 ta' Diċembru 2025 li jemenda r-Regolament (UE) 2021/2115 fir-rigward tas-sistema tal-kundizzjonalità, it-tipi ta' intervent fil-forma ta' pagament dirett, it-tipi ta' intervent f'ċerti setturi u l-iżvilupp rurali u r-rapporti annwali tal-prestazzjoni u r-Regolament (UE) 2021/2116 fir-rigward tas-sospensjonijiet tal-pagamenti b'rabta mal-approvazzjoni annwali tal-prestazzjoni u l-kontrolli u l-penali (GU L, 2025/2649, 31.12.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2649/oj>).

primarjament tax-xogħol tagħhom u, huwa biss meta ma jkunx sodisfaċenti li twettaq awditi tal-aġenziji tal-pagamenti nfushom.

Ir-rinfurzar tal-prinċipju ta' awditu uniku huwa karatteristika ewlenija tar-riforma. Filwaqt li jżid l-effiċjenza, isahhaħ ir-responsabbiltà fil-livell nazzjonali u jevita kontrolli mrikkba fuq xulxin, jagħmel ukoll l-affidabbiltà aktar dipendenti fuq ix-xogħol f'waqt u affidabbli tal-korpi taċ-ċertifikazzjoni. Il-Kummissjoni żżomm kuntatti regolari mal-aġenziji tal-pagamenti u mal-korpi taċ-ċertifikazzjoni biex tiżgura fehim komuni u l-issodisfar konsistenti tar-rekwiżiti tal-assigurazzjoni. Jekk il-Kummissjoni tidentifika nuqqasijiet serji fis-sistemi ta' governanza, jitniedu proċeduri tal-konformità u, jekk in-nuqqasijiet jiġu kkonfermati, dawn iwasslu għal korrezzjonijiet finanzjarji.

Bejn l-1 ta' Jannar 2024 u t-30 ta' Settembru 2025, il-Kummissjoni wettqet 78 awditu tas-sistemi ta' governanza globalment jew ta' interventi tal-PAK magħżula. F'xi każijiet, ġew identifikati nuqqasijiet serji potenzjali u tnedew proċeduri tal-konformità biex jiġu vvalutati r-riskji possibbli għall-baġit tal-UE. Peress li dawn jiehdu ż-żmien, l-ebda proċedura tal-konformità ma kienet ġiet iffinalizzata sa tmiem Settembru 2025.

8- Approċċ preventiv ġdid bis-sistema ta' monitoraġġ tal-erja

Fl-ambitu tal-mudell ta' implimentazzjoni l-ġdid, ir-responsabbiltà għat-tfassil u għall-kontrolli ta' implimentazzjoni fis-sistema ta' amministrazzjoni u ta' kontroll integrata tmexxiet fil-biċċa l-kbira għal fuq l-Istati Membri. L-introduzzjoni ta' sistema ta' monitoraġġ tal-erja tobbligahom jimmonitorjaw peremzz tal-immagħni bis-satellita l-issodisfar tar-rekwiżiti ta' eliġibbiltà mill-bdiewa, meta jkun teknikament possibbli. Tali monitoraġġ jiehu post il-kontrolli fuq il-post, u b'hekk itaffi hafna l-piż amministrattiv. L-approċċ preventiv tas-sistema ta' monitoraġġ tal-erja jagħmilha wkoll possibbli li l-bdiewa jikkoreġu l-applikazzjonijiet tal-PAK tagħhom mingħajr ma jiġu ppenalizzati. Fis-sena tat-talba 2023, dan irriżulta f'korrezzjonijiet għal 3,3 miljun ettaru (2 % tal-erja agrikola uttilizzata tal-UE, EAU), li għen biex jitnaqqsu l-penali u jittaffa l-piż amministrattiv għall-bdiewa u għall-amministrazzjonijiet.

Madankollu, l-Istati Membri u l-bdiewa setgħu jgawdu minn saħansitra aktar benefiċċji bl-użu tas-sistema ta' monitoraġġ tal-erja billi jagħmlu aktar interventi u jagħmlu l-kundizzjonijiet ta' eliġibbiltà monitorabbli fil-pjanijiet sabiex jappoġġaw dan l-approċċ preventiv.

C. Monitoraġġ aħjar u komprensiv tal-prestazzjoni

Il-qafas tal-prestazzjoni jagħmilha possibbli li jiġi mmonitorjat il-progress fl-implimentazzjoni u jwitti t-triq għal proċess ta' titjib kontinwu.

Il-qafas jintegra r-rapportar dwar il-pagamenti diretti, l-iżvilupp rurali, u l-interventi settorjali fl-istess sett ta' indikaturi tar-riżultati, skont l-iskop tagħhom. Dan jistabbilixxi lista eżawrjenti ta' indikaturi tal-prestazzjoni. Kull intervent huwa marbut ma' indikatur tal-output wieħed u mal-indikaturi tar-riżultati rilevanti kollha¹¹, biex tiġi żgurata rappreżentazzjoni komprensiva tal-kontribuzzjonijiet tal-PAK.

L-integrazzjoni tar-rapportar kemm għall-monitoraġġ tal-politika kif ukoll għall-assigurazzjoni fir-rapport annwali dwar il-prestazzjoni rrazzjonalizzat il-proċess u żiediet

¹¹ L-interventi jridu jkun marbuta mal-indikaturi tar-riżultati kollha li jikkontribwixxu għalihom direttament u b'mod sinifikanti.

il-konsistenza. Madankollu, wasslet ukoll għal regoli tal-kalkolu aktar kumplessi (outputs parzjali) u għal aggregazzjonijiet diffiċli (il-proliferazzjoni tal-unitajiet ta' kejl). L-awtoritajiet ta' ġestjoni sabuha diffiċli jilħqu l-iskadenza tal-15 ta' Frar għar-rapport annwali dwar il-prestazzjoni u biex jipprovdu d-data ċċertifikata u l-ġustifikazzjonijiet neċessarji kollha, filwaqt li, għall-fini ta' monitoraġġ, kien hemm dewmien fit-tqegħid għad-dispożizzjoni tad-data.

L-indikaturi tar-risultati kurrenti huma fil-biċċa l-kbira bbażati fuq il-kopertura ta' azzjoni minhabba li huwa diffiċli li jitkejlu l-eżiti tal-politika diretti. Madankollu, il-Kummissjoni żviluppat stimi approssimattivi għall-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima u għall-kontenut organiku tal-ħamrija biex tkun tista' tipproponi indikaturi tar-risultati li jkejlu l-eżiti għall-2028-2034.

L-Istati Membri jeħtieġ li jevalwaw il-kontribuzzjoni tal-pjanijiet tagħhom għall-kisba tal-oġettivi kollha matul il-perjodu ta' programmazzjoni u jkollhom aktar libertà fit-tfassil tal-pjanijiet ta' evalwazzjoni tagħhom. B'appoġġ mill-Kummissjon u min-Network tal-PAK tal-UE, il-biċċa l-kbira minnhom fasslu pjanijiet ta' evalwazzjoni ambizzjużi.

D. Sforz ta' simplifikazzjoni kbir

L-esperjenza bl-implimentazzjoni tal-pjanijiet enfasizzat il-ħtieġa ta' aġġustamenti mmirati ta' ċerti aspetti tal-qafas tal-PAK biex jittaffa l-piż amministrattiv għall-bdiewa u għall-amministrazzjonijiet. Għal dan l-għan, fl-2024 u fl-2025 ġew prodotti żewġ pakketti ta' azzjonijiet leġiżlattivi u mhux leġiżlattivi biex jiżiedu l-flessibbiltà, il-proporzjonalità u ċ-ċarezza tar-regoli relatati mal-PAK (bħal dawk dwar il-*force majeure*).

Minn naħa, diversi bidliet iżidu l-flessibbiltà b'mod li l-bdiewa jimmanigġjaw l-art fl-ambitu ta' strumenti ta' appoġġ tal-PAK u biex jallinjaw aħjar mar-realtajiet fuq il-farm (aġġustamenti għar-regoli dwar il-kundizzjonalità). Min-naħa l-oħra, xi bidliet jissimplifikaw l-implimentazzjoni tal-pjanijiet tal-PAK għall-awtoritajiet nazzjonali (l-emendi, it-twaqqif tal-approvazzjoni tal-prestazzjoni).

Il-Kummissjoni ppubblikat ukoll pjan direzzjonali ta' azzjonijiet ta' simplifikazzjoni ulterjuri li għandhom jittiehdu matul l-2025, li jiddeskrivi l-azzjonijiet ipplanati, l-għodod u skeda ta' żmien indikattiva għal titjib ulterjuri tal-leġiżlazzjoni sekondarja tal-PAK.

II. KONTRIBUZZJONI TAL-PJANIJIET STRATEĠIĊI TAL-PAK BIEX JITWETTQU L-IMPENJI AMBJENTALI U DAWK RELATATI MAL-KLIMA TAL-UE

L-oġettivi ambjentali u dawk relatati mal-klima tal-PAK qed jindirizzaw it-tibdil fil-klima, jipproteġu r-risorsi naturali u jsaħħu l-bijodiversità. Il-PAK 2023-2027 introduċiet taħlita ta' politiki ta' interventi, kundizzjonalità, u baġit delimitat (l-arkitettura ekoloġika tal-PAK) biex jinkisbu dawn l-oġettivi. L-Istati Membri fasslu strateġiji ambjentali biex jikkontribwixxu għal atti leġiżlattivi tal-UE dwar l-ambjent u l-klima, u jgħinu biex jintlaħqu l-miri tal-Patt Ekoloġiku tal-UE, u jiġi ssodisfat l-obbligu¹² li ssir kontribuzzjoni generali akbar għall-kisba ta' dawk l-oġettivi speċifiċi meta mqabbel mal-perjodu 2014-2022.

¹² L-Artikolu 105 tar-Regolament (UE) 2021/2115.

Kull Stat Membru ghażel it-tahlita ta' politiki tiegħu stess biex ifassal l-arkitettura ekoloġika tiegħu. L-interventi bbażati fuq l-erja huma ssupplimentati minn appoġġ għall-investimenti ekoloġiċi, għall-kooperazzjoni jew għall-proġetti ta' taħriġ. Il-PAK kurrenti tkompli tappoġġa l-impenji tal-ġestjoni u l-investiment, magħrufa sew mill-bdiewa u adattati għall-htigijiet tagħhom. Dwar il-kundizzjoni agrikola u ambjentali tajba (KAAT), ġew introdotti xi aġġustamenti fl-2024 biex l-implimentazzjoni ssir aktar adattata għar-realtajiet tal-biedja: eżenzjonijiet immirati, derogi temporanji, u l-obbligu li jiġu ppremjati l-manutenzjoni u l-ħolqien ta' żoni mhux produttivi.

L-ekoskemi, li ġew introdotti għall-ewwel darba fl-2023, jagħmluha possibbli li jiġu skalati l-azzjonijiet agroambjentali b'baġit kbir dedikat u b'impenji annwali. Xi Stati Membri ffukaw fuq l-involviment ta' ħafna bdiewa f'bidla żgħira u inkrementali, iżda mifruxa, fil-prattiki tal-biedja, filwaqt li oħrajn fasslu interventi aktar immirati. L-Istati Membri kollha kellhom isibu l-bilanċ it-tajjeb bejn il-livell tal-premium u l-ambizzjoni biex jiżguraw l-attrazzjoni tal-iskema. Fil-biċċa l-kbira tal-pjanijiet, l-ekoskema kienet aktar sottoskritta minn kif kien antiċipat, filwaqt li kienu neċessarji f'tit bidliet oħrajn biex l-interventi jiġu adattati u biex tiġi appoġġata l-adozzjoni tagħhom mill-bdiewa. **Fil-livell tal-UE, 47 % tal-bdiewa rċivew appoġġ tal-ekoskemi fis-sena finanzjarja 2024, għal 58 % tal-EAU.**

Wara sentejn ta' implimentazzjoni, għadu kmieni wisq biex jitkejlu l-impatti reali tal-interventi fuq il-kisba tal-oġġettivi ambjentali u dawk relatati mal-klima fil-pjanijiet tal-PAK. F'ħafna każijiet, l-impatti jistgħu jitkejlu biss wara diversi snin (eż., riġenerazzjoni tal-bijodiversità, it-tniġġis tal-arja u tal-ilma, is-saħħa tal-ħamrija, eċċ.) Madankollu, tliet studji riċenti jgħinu biex tiġi stmata u kkwantifikata l-kontribuzzjoni potenzjali tal-interventi ppjanati għall-kisba ta' dawn l-oġġettivi. L-istudji vvalutaw kull intervent tal-PAK abbażi (i) tal-prattiki (jew ir-rekwiżiti) tal-biedja appoġġati, (ii) tal-kopertura ppjanata, u (iii) tal-impatt ta' kull Prattika tal-biedja fuq il-klima, fuq il-bijodiversità, fuq l-arja nadifa u fuq is-saħħa tal-ħamrija.

L-istudju dwar “Budget tracking of the CAP contribution to climate change, biodiversity and clean air action”¹³ juri li **33 % tal-baġit tal-PAK jagħmel kontribuzzjoni pożittiva għall-klima, 39 % għall-bijodiversità u 20 % għall-arja nadifa.** Barra minn hekk, l-istudju juri li diversi interventi jikkontribwixxu, u mhux biss dawk li jappartjenu għall-interventi tal-arkitettura ekoloġika. Dan l-approċċ iqis id-definizzjonijiet tal-interventi u l-immirar tal-appoġġ¹⁴, u jirriżulta f'kontribut kemxejn aktar baxx, iżda komparabbli, għall-klima milli meta jintużaw il-markaturi ta' Rio¹⁵. Dan juri r-rilevanza tal-markaturi ta' Rio, approċċ simplifikat li huwa meħtieġ fil-fażi tal-ippjanar. Dawn il-metodoloġiji ta' traċċar tal-baġit jivvalutaw biss l-impatti pożittivi, dan għandu jittqies meta jiġu interpretati r-riżultati, li għandhom jiġu kkomplementati minn evalwazzjonijiet ex post.

Il-pjanijiet tal-PAK jirrappreżentaw kontribuzzjoni potenzjali sinifikanti għall-ilhuq tal-miri tal-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima għall-2030. L-istudju dwar “Rough estimate

¹³ Ara r-referenza 3 u t-tabella 4 fid-Dokument ta' Ħidma tal-Persunal li jakkumpanja r-rapport.

¹⁴ Il-metodoloġija ta' traċċar applikata fl-istudju hija ferm aktar ibbażata fuq ix-xjenza u aktar granulari mill-metodoloġija attwali ta' traċċar tal-klima u għalhekk hija mistennija li tagħti riżultati aktar preċiżi.

¹⁵ Il-markaturi ta' Rio huma indikaturi kwalitattivi żviluppati mill-OECD biex jgħinu lill-pajjiżi donaturi u lill-aġenziji tal-iżvilupp isegwu kemm l-għajnuna għall-iżvilupp tappoġġa l-għanijiet ambjentali skont l-oġġettivi tal-Konvenzjonijiet ta' Rio, bħall-bijodiversità, id-deżertifikazzjoni, u t-tibdil fil-klima (mitigazzjoni & adattament).

of the climate change mitigation potential of the plans”¹⁶ jindika kontribuzzjoni pożittiva potenzjal tat-28 pjan għat-tnaqqis fl-emissjonijiet ta’ gassijiet serra u għal assorbimenti akbar ta’ 35 miljun tonnallata ta’ ekwivalenti ta’ CO₂ fis-sena bħala medja matul il-perjodu 2023-2027, imqassma bejn 5 miljun tonnallati ta’ tnaqqis ta’ emissjonijiet li ma humiex CO₂ u 30 miljun tonnallata ta’ assorbimenti tal-karbonju fis-sena. L-istima għib magħha xi incertezzi, b’mod partikolari, il-punt sa liema l-kontribuzzjoni pożittiva annwali tista’ tiġi akkumulata sal-2027 jiddependi ħafna fuq l-addizzjonalità tal-adozzjoni attwali tal-prattiki mill-bdiewa matul il-perjodu.

L-Istati Membri żviluppaw **firxa wiesgħa ta’ interventi biex tittejjeb is-saħħa tal-ħamrija li jikkontribwixxu għall-kisba tat-tliet objettivi speċifiċi kollha**. L-istudju “Rough estimate of the soil protection potential of the CAP”¹⁷ jeżamina l-għażliet ta’ implimentazzjoni ta’ 13-il pjan li jirrappreżentaw id-diversità pedoklimatika tal-UE fejn il-protezzjoni tal-ħamrija hija identifikata bħala prijorità. Dan jivvaluta sitt karatteristiċi tal-ħamrija. Pereżempju, iż-żieda potenzjali fil-kontenut ta’ karbonju organiku tal-ħamrija agrikola hija stmata li hija ta’ 0,92 % fis-sena għall-interventi tal-PAK u ta’ 0,14 % fis-sena għar-rekwiżiti tal-KAAT. In-newba u d-diversifikazzjoni tal-għelejjel jirrappreżentaw il-biċċa l-kbira taż-żieda potenzjali stmata fil-kontenut organiku tal-ħamrija. Dan huwa eżitu preliminari, għadu approssimattiv minħabba xi limitazzjonijiet, l-aktar id-diffikultà li jiġi kkunsidrat il-kuntast lokali, u ma jkoprix l-aspetti kollha tas-saħħa tal-ħamrija (eż. is-salinizzjoni, il-kompattazzjoni tas-sottoswol...).

L-istudji msemmija hawn fuq jistmaw il-kontribuzzjonijiet tal-PAK abbażi tal-azzjonijiet ippjanati, u għalhekk ma jistgħux jipprevedikaw l-eżiti finali. Madankollu, l-implimentazzjoni tal-pjanijiet turi li **bħala medja tal-UE, il-biċċa l-kbira tal-objettivi intermedji annwali ambjentali u relatati mal-klima nqabżu fl-2024**¹⁸. B’mod partikolari, interventi biex tittejjeb u tiġi protetta l-ħamrija jkopru 51 % tal-EAU tal-UE u azzjonijiet biex jissahħaħ il-ħżin tad-diossidu tal-karbonju fil-ħamrija u fil-bijomassa jkopru 35 % tal-EAU, li jawgura tajjeb għall-futur.

Rigward il-miri tal-Patt Ekoloġiku tal-UE, jistgħu jiġu osservati xi xejriet pożittivi anke jekk għadu kmieni wisq biex tiġi vvalutata l-kontribuzzjoni tal-PAK.

Fl-2023, **11 % tal-EAU ġiet ikkultivata b’mod organiku**, 6 % tal-EAU rċiviet appoġġ organiku speċifiku bbażat fuq l-erja. Madankollu, xi Stati Membri qalu li kellhom diffikultajiet biex jilħqu l-mira tagħhom għal art ikkultivata b’mod organiku minħabba domanda aktar baxxa minn dik mistennija għall-prodotti organiċi u kostijiet dejjem ogħla. Dawn ippjanaw azzjonijiet ta’ rimedju, iżda l-mira li 25 % tar-raba’ tkun organika tista’ tintlaħaq biss b’żieda qawwija wkoll min-naħa tad-domanda għall-prodotti organiċi.

Il-mira tal-Patt Ekoloġiku tal-UE ta’ tnaqqis ta’ 50 % fit-**telf tan-nutrijenti**, filwaqt li jiġi żgurat ebda deterjorament fil-fertilità tal-ħamrija, hija marbuta ma’ tnaqqis fl-użu tal-fertilizzanti b’tal-anqas 20 % sal-2030 meta mqabbel mal-medja tal-2012-2014. Kważi l-pjanijiet kollha jappoġġaw fertilizzazzjoni aktar bilanċjata u Prattiki aħjar, pereżempju permezz tal-projbizzjoni ta’ fertilizzanti sintetiċi jew is-sostituzzjoni tagħhom b’fertilizzanti organiċi, biedja ta’ preċizzjoni u Prattiki oħra biex jiġi limitat it-telf tan-nutrijenti fl-arja u fl-ilma. Fis-sena finanzjarja 2024, Prattiki sostenibbli ta’ ġestjoni tan-

¹⁶ Ara r-referenza 4 fid-Dokument ta’ Hidma tal-Persunal li jakkumpanja r-rapport.

¹⁷ Ara r-referenza 5 fid-Dokument ta’ Hidma tal-Persunal li jakkumpanja r-rapport.

¹⁸ Ara r-referenza 8 fid-Dokument ta’ Hidma tal-Persunal li jakkumpanja r-rapport.

nutrijenti ġew implimentati f' 14 % tal-EAU tal-UE. Bħala medja bejn l-2021 u l-2023, il-bdiewa madwar l-UE użaw 8,9 miljun tunnellata ta' fertilizzanti tan-nitroġenu, 9 % anqas bejn l-2012 u l-2014 (il-perjodu ta' referenza). Peress li t-tnaqqis riċenti huwa parzjalment dovut għall-kost għoli tal-fertilizzanti tan-nitroġenu sintetiċi, sussegwenti għall-gwerra li għaddejja fl-Ukrajna, għadu kmieni wisq biex jiġu vvalutati l-impatti tiegħu f'termini tal-ilħuq ta' din il-mira ambizzjuża.

Il-mira tal-Patt Ekoloġiku tal-UE għall-**antimikrobiċi** hija li jinkiseb tnaqqis ta' 50 % fil-bejgħ għall-annimali tar-razzett u għall-akkwakultura sal-2030, meta mqabbel mal-livelli tal-2018. L-Aġenzija Ewropea għall-Medicini (EMA, European Medicines Agency) ħabbret tnaqqis ta' 25 % fil-bejgħ kumplessiv tal-antimikrobiċi biex jintużaw fl-annimali li jipproduċu l-ikel fl-UE bejn l-2018 u l-2023¹⁹, li jwassal lill-UE eqreb lejn l-ilħuq tal-mira ta' tnaqqis tal-2030.

Sar ħafna xogħol biex l-użu tal-**pestiċidi** jsir aktar sostenibbli u biex jitnaqqas l-użu tagħhom, u l-prattiki rilevanti koprew 29 % tal-EAU tal-UE fis-sena finanzjarja 2024, l-aktar permezz ta' impenji agroambjentali klimatiċi u appoġġ għall-biedja organika. Innewba tal-għelejjel u l-biċċiet art ta' lqugħ għandhom rwol importanti fit-tnaqqis tal-użu tal-pestiċidi. Madankollu, għadu kmieni wisq biex jiġi vvalutat sa liema punt l-interventi tal-PAK jikkontribwixxu biex jintlaħqu l-miri tal-Patt Ekoloġiku tal-UE (tnaqqis ta' 50 % fl-użu kumplessiv u r-riskju tal-pestiċidi kimiċi, u fl-użu tal-aktar pestiċidi perikolużi meta mqabbla mal-2015-2017).

Fil-livell tal-UE, il-**karatteristiċi tal-pajsagġ** kienu jkopru 5,6 % tar-raba' fl-2022²⁰ u r-raba' mistrieħ kien ikopri 3,6 % fl-2020, u għalhekk it-tnejn se jikkontribwixxu biex tintlaħaq il-mira ta' 10 % tal-erja agrikola bħala karatteristiċi tal-pajsagġ ta' diversità kbira. L-interventi li jappoġġaw il-karatteristiċi tal-pajsagġ fil-pjanijiet tal-PAK huma generalment usa' u għandhom l-għan li jsaħħu l-bijodiversità, il-ħabitats u l-ispeċijiet permezz ta' diversità strutturali akbar. L-oġettiv intermedju annwali rilevanti ntlaħaq fil-biċċa l-kbira tal-pjanijiet, u fis-sena finanzjarja 2024 1,5 % tal-EAU tal-UE kienet koperta minn appoġġ għall-ġestjoni tal-karatteristiċi tal-pajsagġ. Mill-2025, minhabba l-kostijiet għall-bdiewa biex jissodisfaw l-obbligu li sehem minimu tal-erja li tinħadem jinżamm għall-karatteristiċi tal-pajsagġ u għar-raba' mistrieħ skont il-KAAT 8, dan l-obbligu ġie ssostitwit b'iehor li l-Istati Membri jipproponu ekwivalenti li tappoġġa l-manutenzjoni u l-istabbiliment ta' karatteristiċi tal-pajsagġ godda.

KONKLUŻJONI

In-novità tal-mudell ta' implimentazzjoni l-ġdid tinsab fl-istrumenti ta' integrazzjoni tiegħu b'mod aktar strateġiku, il-flessibbiltà akbar li jagħti lill-Istati Membri biex jadattaw it-tfassil tal-interventi għall-ħtiġijiet tagħhom. Il-programmazzjoni strateġika bbażata fuq valutazzjoni tal-ħtiġijiet intlaqgħet mill-Istati Membri u mill-benefiċjarji u l-mudell ta' implimentazzjoni l-ġdid kellu impatt pożittiv fuq il-governanza tal-PAK (is-sħubija, l-użu

¹⁹ Ara r-referenza 6 fid-Dokument ta' Hidma tal-Persunal li jakkumpanja r-rapport.

²⁰ Ara r-referenza 7 fid-Dokument ta' Hidma tal-Persunal li jakkumpanja r-rapport.

tal-evidenza). L-introduzzjoni tas-sistema ta' monitoraġġ tal-erja tipprovdi wkoll opportunitajiet biex jittaffa l-piż amministrattiv għall-bdiewa u għall-amministrazzjonijiet.

Madankollu, l-adozzjoni tardiva tal-qafas legali tal-Unjoni kkomplikas-sitwazzjoni għall-Istati Membri, u dawn indikaw l-importanza li jirċievu l-informazzjoni fil-hin biex ikun possibbli li jiġi implimentat approċċ integrat u koordinat tas-sett ta' għodod tal-PAK u li jiġi evitat il-gold-plating. Ma ntużawx il-flessibbiltajiet kollha, inkluż għall-Istati Membri biex jissimplifikaw ir-regoli, halli jiġi evitat ir-riskju ta' korrezzjonijiet finanzjarji.

Il-komplessitajiet żejda ġew indirizzati wkoll minn żewġ proposti ta' simplifikazzjoni mressqa mill-Kummissjoni f'Marzu 2024 u f'Mejju 2025, li b'mod partikolari pprovdew (i) għas-sostituzzjoni tal-obbligu biex jinżamm schem minimu ta' erja tal-erja li tinħadem għal karatteristiċi tal-pajsagġ u raba' mistrieħ b'ekskema ekwivalenti u volontarja għall-bdiewa u (ii) għat-twaqqif tal-eżerċizzju tal-approvazzjoni annwali tal-prestazzjoni.

L-esperjenza wriet li l-Istati Membri rnexxielhom jikkoreġu jew jadattaw il-pjanijiet permezz ta' emendi. Biex jiġu ffaċilitati aktar emendi, ġiet introdotta proċedura ta' notifika għal emendi mhux strateġiċi. Huwa neċessarju li jinstab il-bilanċ xieraq bejn is-simplifikazzjoni tal-ippjanar u tar-rapportar u l-livell ta' informazzjoni meħtieġ biex jiġu vvalutati l-konformità mad-dritt tal-UE u l-kontribuzzjoni tal-pjanijiet għall-oġettivi speċifiċi tal-PAK, u bejn l-adattabbiltà tal-pjanijiet u kemm enfasi fuq il-prestazzjoni matul il-perjodu ta' programmazzjoni kollu kif ukoll l-għoti ta' ċertezza lill-bdiewa.

Wara l-ewwel rieżami tal-prestazzjoni biennali, il-Kummissjoni kkonkludiet li l-implimentazzjoni tal-pjanijiet kienet fit-triq it-tajba, u li kien fadal devjazzjonijiet fil-limiti stabbiliti mill-Artikolu 135 tar-Regolament (UE) 2021/2115. L-ebda wieħed mill-pjanijiet ma kien jirrikjedi azzjonijiet korrettivi.

L-analiżi tikkonferma li l-pjanijiet għandhom il-potenzjal li jikkontribwixxu għall-kisba tal-oġettivi ambjentali u dawk relatati mal-klima tal-PAK. L-implimentazzjoni tal-pjanijiet tal-PAK turi li, bħala medja tal-UE, fl-2024 inqabżu ħafna mill-oġettivi intermedji tal-indikaturi tar-riżultati annwali ambjentali u dawk relatati mal-klima. Madankollu, il-kwantifikazzjoni tal-kontribuzzjoni tal-pjanijiet tal-PAK għall-ilħuq tal-oġettivi ambjentali u klimatiċi, tirrekjedi perjodu itwal ta' valutazzjoni u ta' kunsiderazzjoni tal-impatt ta' fatturi rilevanti oħrajn.

Dan kollu msemmi hawn fuq ġie kkunsidrat matul it-tnejn tal-proposti għall-qafas finanzjarju pluriennali u għall-PAK 2028-2034.